

Kertomus allekirjoittaneen tutkinnek-
sista Untamalan kylässä Laitilan pitäjässä
kesäkuussa 1919. Kertomukseen kuuluu kartta,
5 vuokuvaa ^{5343, 5369-72} ja H. M. 7592: 4-6.

V. 1912 kartoitetusta ja silloin osaksi
tutkitusta Untamalan kumpukalmistosta tutkittu tällä
kestaa kummut t ja i.

S?

t oli osaksi hävitetty maantie soran otossa. Kumpu
oli tien suunnassa n. 6 m. pitkä, lev. lieene ollut 4-5 m.
Korkeus oli 22-30 cm yli ympäröivän maan. Tie oli
tällä kohdalla 70-90 cm. alempana, joten soran
otossa tehty leikkaus oli sen syväinen. Sen yläosassa
näkyi leikkauksessa selvä kahtuikerros, josta vah-
vuus yleensä oli n. 30-40 cm, mutta joka keskeellä
ulottui tuntuvasti syvemmälle.

Vrt. A. Euro.
paalun k.
formasta v. 1921

Roukkista tutkituissa selvisi että sen kum-
mun muodosti kerros katukiven kokoisia kiviä, lad-
ut rinnakkain kuin katukiveys kossanaan (vrt. vuok.).
Kivet olivat reunamilla yleensä yhdessä kerroksessa,
keskemmällä niitä oli pari kerrosta päällekkäin ja
alimmat olivat suurelta. Jokunen hana kivi,
eritoten kummun Spiässä, pisti näkyviin nurmen
alta. Enimmät olivat ohuen turpeen peitossa. - Kerkos
roukkista oli ^{jotenkin} tien suunnassa, siis ~~NW-SE~~ ^{N-S}, maahan
kaivettu hautakuoppa, 2,60 m. pitkä ja 60-70 cm
leveä. Kuopan pohja oli 65-70 cm kummun pinnan
alla, siis n. 40-50 cm alkeperäistä maan pintaa
alempaan. Kuopan reunat olivat lasketut suureh-

Kaikka pystyillä ^{luonnon} kivillä, ja kuopan päälläkin olivat
alemmman kivikerran kivet muita suurempia. — Yksi
reunakivistä oli muita suurempi, laakamainen,
viisto, 75 cm leveä, 60 cm korkea. Siinä asennossa
kuin se nyt oli näytti se melkein bautakiveä
(valok.), mutta se oli kokonaan maanpinnan alla.
Valitettavasti oli reullista soraa vedettävissä loh-
keista juuri tähän kiveen asti, niin että se oli 45 cm
korkeudessa asti näkyvä, ei voi sanoa oliko se jonne-
kseen liikkunut alkuperäisestä asemastaan.

Hautakuoppa oli kokonaan täytetty nokipitri-
sella kulttuurimaalla, jossa ei ollut palaneita
kiviä eikä hiiliä. Outoa on sen täytöllinen köyhyy-
löydyistä: ei yhtään savastian palaa, ei ainostakaan
poltetun puun murustakaan. Ainoa löytö oli rauta-
veitsen ruatopää, jonka puukerwasta on jälkiä ruostu-
nut ruostoon kiinni. Esine oli aivan haudon pohjalla,
jotensin keskivaiheilla.

Haudan rakenne selviää tarkemmin kartasta
ja sen läpileikkauksesta.

Kumpu i oli rakenteeltaan pääasiassa
yhdeksänmetrin. Sen suuruus oli 6 x 6 m., korkeus 45-50
cm. Keskellä oli matala kuopanne pinnalle
näkyvä. Nurmesta pisti siellä täällä esille myr-
skin kokoisia kiviä kummun kivikatteesta. — Kes-
kellä kumpua paljastui NN-SE suunnassa kulkeva
tasa-levä kuoppa, 2,80 m. pitkä ja n. 70 cm leveä.
Syvyys oli n. 70 cm; pohja oli tavainen. Kuopan reu-
nat olivat suuremmilla vyörinkivillä merkityt,
itse kuoppa kiveiden, tummalla kulttuurimaalla,
sannalla täytetty. Löytönä oli tässäkin ainos-
taan rautaveitsi, aivan kuopan pohjasta tavattu.

Myöskin Urtanmaan kylän N puolella

harjulla yritin pientä koekaiavausta, nim. sen lauti-
sellä rintamalla aivan maantienreunassa olevan
pajan lähellä. Paikalla oli vedetty soraa, ja leikka-
uksen ylärajalta näkyi nokinen kulttuurikerros,
joka yläpuolella maa hiukan nousi, muodostaen
matalan kummun (ks. valokuva...). Tutkimus osoitti
kuitenkin että kyseessä oli joku uudemman aikui-
nen asutusjäte. Samaten osoittautui pari muu-
ta matalaa kumpua pajan ja kylän välillä
tällä samalla rintamalla uudemmaisiksi, huo-
limatta siitä että ne ulkomuodoltaan aivan
muistuttavat niitä hautakumpuja kylän 1 puo-
leisella harjulla (vt. valok.). Näen laki on Find
7-8 m. yläpuolella maantien.

Koko kylän kautta kumpuu olevan maan-
mittari Yleniukrella Uudensakaupungissa.

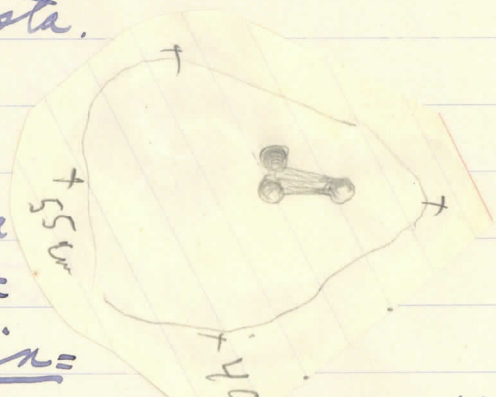
Untamalan kylässä sain tietooni kaksi
ennentuntematonta Kuopallista uhrikiveä.

Toinen kivi on Leikolan talon maaka n. s.
Varomaella, Untamalan kirkosta n. 1/2 km SW. Pai-
kalla on sileitä kalliota, joka n. 1-2 m. korkeu-
sella jyrkällä laskulla tässä liittyy alavaan
niittyaukeaan. Juuri laskelman alapuolella,
sen NE päässä on erään pienen ojan ristossa Tien
vieressä kyseessä oleva uhrikivi. Se on nelikul-
mainen, jotenkin neliomainen, sivujen pituus 1,40
ja 1,30 m., halkaisijat 1,80 ja 1,70 m. Kiven pak-
saus on 40-50 cm. ja se makaakin niin että ylä-
pinta on aivan suora. Pinta on ^{luonnostaan} jotenkin sileä ja
tasainen, paria ristiin kulkevaa urosetta lukuun-
ottamatta, mutta siihen on kaiverrettu 36 (34?) kuop-
paa, kupintapaisia, syvimmat 35-38 mm, matal-
limmat vain n. 6 mm. Kuopat ovat hajallaan pitki-
pintaa. Kahdesti on 2 kuoppaa yhdistetty matalaksi

Toinen uhrikivi on Heinikkilän talon kiittäkseen kylästä n. 1/2 km NE korkealla pellotietä, osaksi maan peitossa. Kivi on pienentö luonnokivi 55 x 40 cm, jonka yläpinta on jokseenkin suora ja joka hiukkeltaissa heiluu. Tässä kivessä, graniitissa, on 3 kuoppaa jotka ovat n. 1 cm syvällä uroksa toisiansa yhdistetyt. Kuopat ovat 3-4 cm syvät. Koko kuvio tulee niin ollen olemaan n. 20 cm pitkä. Se on miehen elimen näköinen ja inä paikkakuntalaiset sitä pitävät. ("Pahan" kuva). Luultakseni ne ovat tavallisia uhrikuoppia ja vain sellaisiksi tehdyt, joten yhtäläisyys ei ole taakoituksehinen. Kivi on museoon saatavissa jos niin halutaan. Paikalle osaa vanha isäntä juha Heinikkala ja aug. Laakso Leuskolan talosta.

Untamalla kylän Poikkipuolisten jäven rannalla on Ventsalan metsästä kesto-
mukseen mukaan vanhan lin-
noituksen jääkiä. Siellä on myös muuta kivi-
roukkio, jonka mukaan laivat ovat kulkeneet
ennen, kun meri oli ulatunut sinne asti.
Paikka, joka en käynyt, on kylästä 5-6 km N.

Helsinki, sp. Heinik. 1919

A. M. Taavola

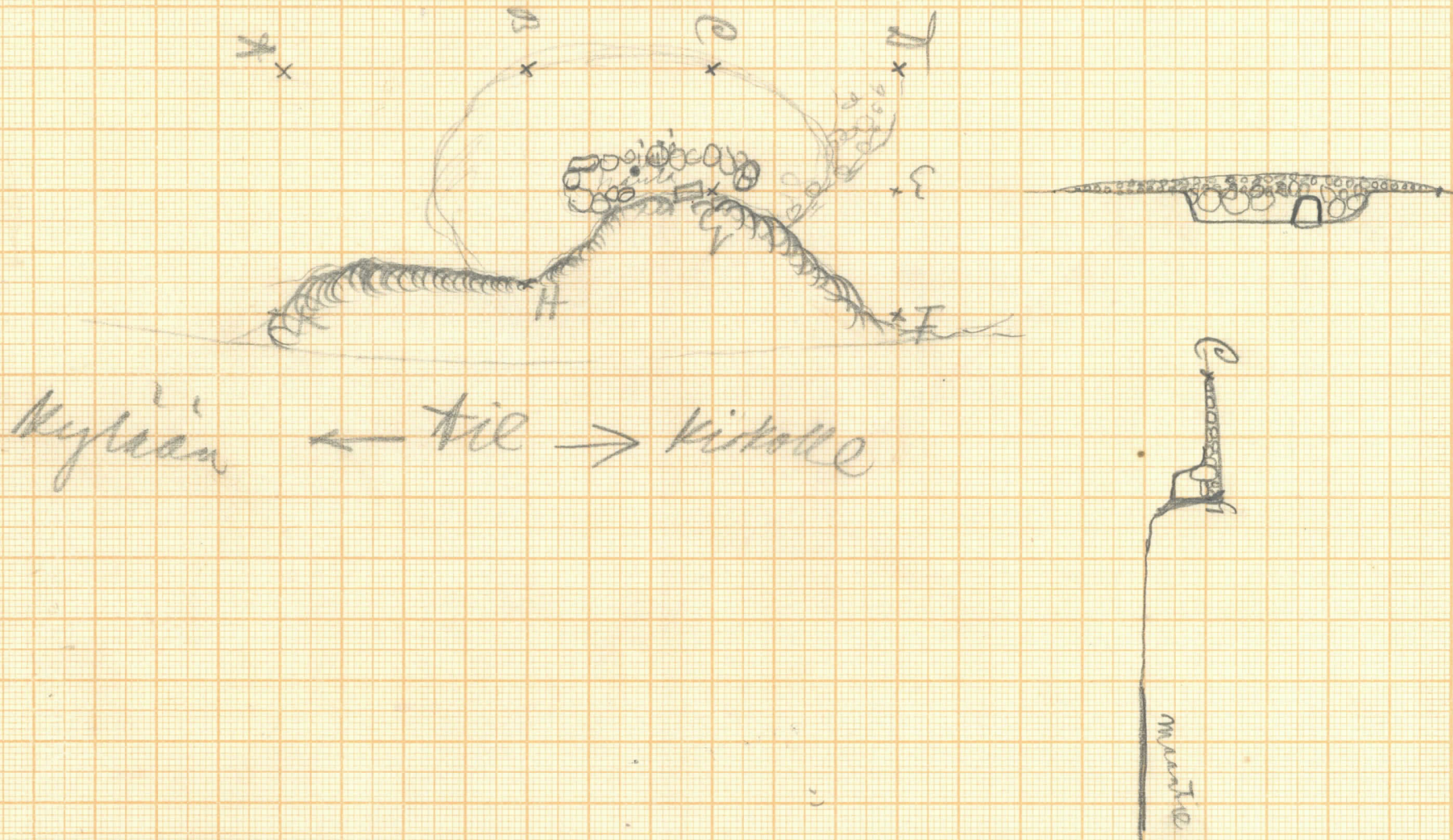

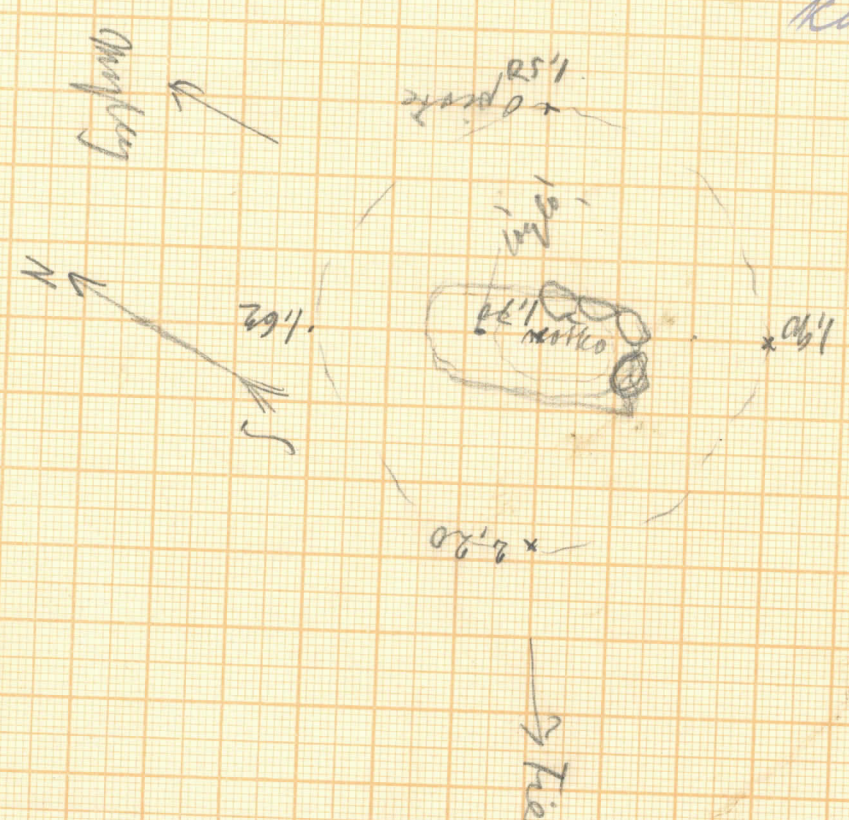

Uutunde, rautioit, tutk. 1919 kesällä

Laitila Utamala, ~~Sampulaga~~
Kumpus i

Whiskin Utamala
Seukolan mealla

Uurikivi Laitilan Untamalassa, Seikolan ka-
ton maalla. ^{lev. 5343.}

Valok. A. M. Fallgren 1919.

Kaivaus Untamalan kalmistolla.

lev. 5369.

Kaivaus Laitilan Untamalan kalmistolla.

lev. 5370.

Kaivos Laitilan urtamalan kalmistossa. ^{lev. 5371.}

Kaivos Laitilan urtamalan kalmistossa. ^{lev. 5372.}